Ч. 8 Неділя 12 (24) січня 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Лихва в Галичині.

(Бесіда пос. Вахнянина, виголошена на засіданю Палати послів дня 18 січня с. р.)

(Конець).

Як робить ся лихва худобою.

Звичайний спосіб лихви від худоби есть такий:

Лихвар, що не має ані кусника землі, купує случайно де на торзї десять пар молодих, дволїтних биків. Веде їх в гірске село, де добрі пасовиска. Тих десять пар розділяє він поміжи десять селян господарів, по можности поміжи своїх довжників. А відтак робить ся така устна згода:

Селянин дістає пару таких биків у вартости 60 зр. Він їх годує, доглядає, все на свій кошт і своєю пашею через цілі два роки. По двох роках продають бики. Они добре годовані, добре удержані, готові до роботи в поли і представляють вартість 120 зр. Приходить лихвар, щоби їх повести на найблизший ярмарок. Селянин іде туди з ним. Являє ся купець. Установляє ся цїну дійстно на 120 зр. Що ж діє ся? Лихвар ділить ся з селянином заробком. Але як? Тих 60 зр., що дав перед двома роками за пару биків, відбирає, розуміє ся, собі, до того дочисляє дволїтні проценти від 60 зр. на — 20 зр., разом 80 зр. А тепер приходить до подїлу чистий зиск 40 зр., то значить иншими словами, селянин дістає за свої дволїтні труди і за свою пашу в найлїпшім случаю 20 зр. (Слухайте! Слухайте!)

Кажу, в найлїпшім случаю, бо буває, що закупник есть підставленим спільником лихваря. Він купує пару дійстно за 120 зр., але лиш поза очи; перед селянином добиває ся торгу лиш за 100 зр. а селянин дістає всего 10 зр.

Скажете панове: То незвичайні відносини! Так, мої панове! Коби то були лиш поодинокі случаї! Але той інтерес з лихвою від худоби робить ся в Галичині в 1000 селах, на 6000 всїх сіл — зі 100.000 селян, з 200.000 штук худоби вартости бодай одного міліона золотих. А що приносить той інтерес? До двох лїт дістають лихварі назад цїлий свій капітал, який вложили, в сумі одного міліона, не нарушимий і бодай 20 процент провізиї та чистого зиску кругло 2 міліони зр.

То преці дуже сумні відносини, які завела у нас лихва. То-ж і не дивувати ся, що безрадний, добрий селянин покидає громадно свою вітчину, щоби знайти в Бразилиї свою погибель.

Коли би я мав зробити порівнане, то було би то таке, що робота лихварска есть така сама як паука з комарем. Селянина замотують поволи, він відтак не може боронити ся, висисають з него найлїпші соки, а трупа висилають до Бразилиї. Бо лихварі суть заразом і агентами еміґрацийними. Они роздобувають їм карту за дармо, щоби позбути ся его з села і вислати до Америки.

Резолюция:

Щоби сї невідрадні відносини поправити, виходила в сїй Палати вже много разів понука також і з сеї (правої) сторони. Пригадую лиш понуку поваж. п. пос. гр. Пінїньского перед чотирома роками; пригадую понуку в минувшім роцї, коли тут була бесїда про еміґрацию до Бразилиї, але на жаль всї ті понуки не придали ся до нічого. Вис. Палата признасть менї длятого право, коли поставлю просьбу до неї, щоби підперла ласкаво резолюцию в сїм взглядї (Дуже добре!), котра звучить (читає):

Взиває ся правительство, щоби як найскорше предложило судовокарну новелю, в котрій би розширено законні постанови о понятю лихви і заострено кару за сю провину.

Пос. Вахнянин о справі язиковій.

Скінчивши свою річ про лихву промовив ще пос. Вахнянин про справу язикову, як слїдує:

А тепер маю ще чисто річеву просьбу до Є. Ексц. п. міністра справедливости, просьбу котра лежить певно в самім інтересі виконуваня права. Єму чей повинно бути звістно, що нам Русинам, признали поодинокі правительства в передконституцийній ерї, як також від року 1860 неодні права язикові на поли виконуваня права. Суть то постанови, котрі містять ся в розпорядженях вис. ц. к. міністерства справедливости з 22 жовтня 1852 ч. 16571; в розпорядженю з 9 липня 1860 ч. 10340; в розпорядженю з 7 серпня 1860 ч. 11947; в розпорядженю з 26 серпня 1860 ч. 12299 і 12589 в розпорядженю з 26 жовтня 1860 ч. 14186

---

8)

Послїдний з Моґіканів.

(Повість Джемса Фенїмора Купера).

(Дальше)

Ункас відповів тою самою мовою коротко і очевидно рішучо.

— На дворі не видко нїчого — сказав тогди Соколине Око покивуючи головою як би чогось невдоволений — а нашу кріпку вкриває ще темнота. Ви, котрих сон морить, ідїть до позадної печери, мусимо за кілька годин бути знову на ногах і спішити ся, щоби дістати ся до форту Едварда, підчас коли ще Мінґи будуть спати ранним сном.

Кора послухала того завізваня з таким спокоєм і притомностию, що аж полоха Алїсия взяла собі з неї примір, але шепнула до Геварда, щоби він ішов з ними. Ункас підніс дергу до гори, щоби дївчата могли перейти попід ню, а коли обернули ся, щоби єму подякувати, побачили полїшука, як він знову сидїв коло поганаючої ватри і очевидно думав глубоко над тим, що то перебило їм їх вечірну молитву.

Гевард взяв з собою горіючу скипку, котра слабо осьвітила нове місце, де мали перебувати і перший раз, від коли виїхали з форту Едварда, знайшов ся знову сам на сам з сестрами.

— Не лишайте нас тут самих, Денкене — відозвала ся Алїсия — на сїм страшнім місци не можемо преці спати та ще й з тим страшенним криком в ушах.

— Розглянемо ся насамперед, чи наша кріпость безпечна — сказав він на то — а відтак будемо говорити о спочинку.

Він пустив ся відтак до позадної стіни печери, до якогось виходу, котрий був також заслонений вовняною дергою, підніс єї і відітхнув тепер сьвіжим, оживляючим воздухом водопаду. Одно рамя плило тут вузкою, глубокою прогалиною, яку собі вижолобило в скалї, і творило природну охорону від всякої небезпечности, яка могла надходити з сего боку.

— Із сего боку поставила природа непроходиму перепону перед нас — сказав Гевард показуючи зпонад стрімкої стінки на шумячу воду, заким спустив дергу знову; — а що по другім боцї суть певні і хоробрі люди, то не виджу нїякої причини, длячого би не послухати ради нашого честного господаря. Чей вже й самі признаєте, Коро, що Вам треба переспати ся.

— Кора може й признає Вам правду Вашого погляду, хоч гадає, що не конче їй послухати его — відповіла старша сестра сїдаючи коло Алїсиї на розстелений сасафрас. — Кілько-ж то причин маємо до неспокою, поминувши вже той якийсь страшний крик! Хиба-ж можемо не памятати на то, в якім страху наш батько, котрий знає, серед як многих небезпечностий знаходять ся его доньки в сїм лїсї.

— Він вояк і знає, що в лїсї есть де сховати ся.

— Але він і батько та й не може виречи ся своєї натури.

— Який він був завсїгди добрий для мене, хоч я така примхувата! — сказала Алїсия і розплакала ся. — То наша самолюбивість, сестро, тому винувата, що ми серед таких обставин наперли ся его відвідати.

— Може й так, але ми хотїли преці показати єму тим лиш нашу любов і ніжність.

— Коли він довідав ся, що ви приїхали — відозвав ся тут Гевард — боролись в его серцї страх і батьківска любов з собою, хоч ся послїдна перемогла скоро, бо їй помагала так довга розлука. — То відвага моеї великодушної Кори привела їх сюди — казав він — а я не хочу бути менше відважним від неї. Дав би Бог, щоби хоч половину тої сили єї духа мав той, в котрого руках спочиває честь нашого королївства!

— А о менї, Геварде, він не говорив? — спитала Алїсия з заздрістною ніжностию. — Чи забув зовсїм на свою малу Ельзю?

— Та як же би то могло бути! — сказав на то молодий мужчина. — Згадував і Вас по тисячі разів сердечними словами, котрих менї годї повтаряти, хоч я би їх з цїлого серця хотїв сказати. Особливо же — він замовк, бо як-раз повторив ся знову той прошибаючий, страшний крик, що перше, а від него слова застигли єму на устах.

В тїй самій хвили підніс полїшук дергу, а по его лици видко було, що він перепудив ся тої тайни, котра, як видко, грозила їм якоюсь незнаною небезпечностию, а против котрої всяка хитрість і досьвід здавалась бути безсильними.

Глава сема.

Ховати ся ще дальше в отсїй норі — ві-

в розпорядженю з 12 грудня 1860 ч. 10419; в розпорядженю з 21 цьвітня ч. 3297; в розпорядженю 17 серпня 1864 ч. 7617; в розпорядженю з 23 лютого 1868 ч. 1124; в розпорядженю цїлого ц. к. мінїстерства з 5 червня 1869 ч. 9973.

Сї права язикові признані галицким і буковинским Русинам, маємо право берегти, а знову суди, підвластні ц. к. мінїстерству справедливости, мають обовязок їх держати ся.

Коли на якім поли управи державної показує ся конечним надати повне значінє національним правам поодиноких народів Австриї, то се найконечнїйшим на поли виконуваня права і судівництва. Наводити докази на слушність сего погляду було би злишним. Мові народу треба дати всї услівя до розвою. Треба їй надати необмежений ужиток в публичнім житю, в школї і церкві, в зносинах зі зверхностию, а особливо в уживаню права.

Але я змушений зазначити, що — легко сказавши — не завсїгди, не всюди і не у відповідних границях — що-до уживаня рускої мови придержують ся поодинокі судові урядники і власти постанов наведених розпоряджень.

А та обставина змушує мене, що я виступаю тут у вис. Палатї з сею кривдою і ставлю просьбу до Є. Ексц. п. Мінїстра справедливости, щоби він схотїв пригадати наведені розпорядження судам в Галичинї і Буковинї і наставав на строге їх виконуванє. Ся справа має не лиш своє річеве, але й полїтичне значінє, котрого не потребую ширше розбирати.

Є. Ексц. був вже для нас так прихильним, що видав торік розпорядженє в справі руских написий на всїх судових будинках восхідної Галичини. Внаслідок того не було у нас того, що в Цїранї, бо обі народности в Галичинї суть досить полїтично зрілї і мають на стілько почутя справедливости, що приймуть такі розпорядження лиш охотно. Сподіваю ся длятого, що Є. Ексц. ту мою просьбу не лишить без увзгляднення, і на тім кінчу. (Грімки брава і оплески).

Резолюцию пос. Вахнянина передала Палата комісиї буджетовій.

Перегляд полїтичний.

Віденьска ґазета урядова оголосила два цїсарскі патенти: перший, розвязуючий Раду державну і постановляючий приступити зараз до нових виборів; другий, скликуючий нову Раду державну на день 27 марта 1897. Таже сама ґазета оголошує закон о зміні постанов додаткових о виборах до Ради державної в Чехії, Дальмациї, Галичинї, Зальцбурзї, Країнї, Буковинї, Горициї і Градисцї.

До „Руслана" пишуть з Відня: Мінїстер рільництва, ґр. Ледебур, заявив в розмові з пос. Вахнянином по его річи о лихві, що він готов причинити ся значними сумами з фондів державних на надїлюванє селян, непосїдаючих власної худоби, товаром, щоб і позитивно дїлати против лихви товарової. Відтак при другій нагоді обговорив ґр. Ледебур з послами Вахнянином і Струшкевичем плян сеї акциї в загальнім нариої. Почин до акциї мусїв би вийти від сойму краевого. До поставленя такого внесеня зобовязав ся пос. Вахнянин. Далекосяглість сеї акциї зрозуміє всякий, хто бодай трохи познакомлений з відносинами, які витворила лихва в деяких повітах гірских а навіть і на долах.

З Петербурга доносять до Köln. Ztg., що Росия думає завести у себе скорострільні пушки француски, що потягнулоби за собою видаток в сумі 85 мілїонів рублів. — В Нїмеччинї поки що не думають заводити тих пушок, хиба, що Франция перша завела би їх у себе.

Новинки.

Львів дня 23-го сїчня 1897.

— **Іменованя.** Є. Вел. Цїсар іменував радника Намістництва, Юр. Пивоцкого, референтом справ адмінїстрацийних і економічних в галицкій Радї шкільній краевій.

— **Товариство „Днїстер"** потребує до свого бюра: двох писарів, одного помічника до бухгальтериї і одного урядника до манїпуляциї. Услівя: 1) скінчена низша гімназия, 2) письмо калїґрафічне (конечно), 3) стан здоровля цїлком добрий і 4) (лиш що-до урядника до манїпуляциї) вік висше 24 а низше 35 лїт. Поданя власноручно писані (без стемплїв) з долученем всїх сьвідоцтв (також сьвідоцтва здоровля) і марки 20 кр. на відповідь вносити треба до Дирекциї „Днїстра" (Ринок ч. 10) найдальше до дня 10 лютого 1897.

— **Огнї.** В Делятинї згоріли дня 18 с. м. три доми, а четвертий сильно ушкоджений. Пожар був дуже грізний, а що обійшло ся без поважнїйшого нещастя, то заслуга правительственного комісаря п. Роєка і салїнарного управителя п. Вітемберского, котрі удїлили скорої і енерґічної помочи.

— **Інтерес на старих почтових марках** робив від довшого часу трафікант Фішґрунд в Вадовицях. Він збирав уживані вже марки, чистив їх, ґумував і продавав на ново. Вкінци обманьство викрило ся і промисного трафіканта увязнено. При ревізиї найдено у него величезні припаси так приладжених почтових марок.

— **Пошести.** Доносять з Східницї, що цїла тамошна околиця навіщена від довшого часу дифтериєю і скарлятиною. Пошесть прибирає чим раз більші розміри, а цїла околиця тим гірше терпить, що в Східницї нема аптики і треба по лїки посилати аж до Борислава.

— **З Гусятина** пишуть, що подана часописями вість о убийстві диєтария Ем. Розенмана в тамошнім ц. к. старостві показала ся о стілько хибною, що — як показало слїдство комісиї судової — Розенман відобрав собі сам житє. Причина самоубийства не звістна.

— **Самоубийства.** В Кльостернайбурзї під Віднем відобрали собі житє вистрілами з револьвера Іван Ран бувший купець і его жінка Леопольдина властителька маґазину мод. Причиною того подвійного самоубийства були лихварскі довги.

— **Любов матери.** В нїмецкім містї Ольденбурзї лучила ся така пригода: Дїти одного теслї, 3, 4, 8 і 11-лїтнє, користаючи з того, що мати була занята і не уважала на них, побігли на ріку. Ріка була замерзла, а дїтям здавало ся, що лїд вже досить грубий, щоби можна на него пуститись. Они посїдали на саночки, а найстарший хлопець почав їх возити. Однако коли хлопець відтягнув вже саночки досить далеко від берега, лїд нагле затріщав і санки з троїма дїтьми зникли під водою. Наполоханий найстарший хлопець, що лишив ся на ледї, почав кликати о поміч, але коли бачив, що его нїхто не чує, старав ся добути своїх молодших братів з води. Вхопив одного з них за руку, але его сили були за слабі і він пішов враз з братом під воду. Бачила то вже мати хлопців, котра замітивши в хатї, що дїтий нема дома, пішла їх глядати. Увидївши, яка небезпечність грозить дїтям, кинула ся до ріки і в одній

дозвав ся Соколине Око — значилоби не звазати на осторогу, котра може служити для нашого добра. Отсї делїкатні сотворіннячка нехай тут лишать ся, а Моґікани і я будемо на скалї сторожити, куди майор 60 полку піде певно за нами.

— Хиба-ж небезпечність так вже близька? — спитала Кора.

— Лиш той, хто так дивні голоси висилає в сьвіт як би на осторогу, знає нашу небезпечність! Але я би уважав то за спротиву его сьвятій волї, як би був байдужний на таку осторогу. Навіть тота слаба душа, що жие лиш сьпівом з дня на день, налякала ся того крику і каже, що „готова ставати до бою". Коби то розходило ся лиш о то, що він називає „боєм", то дїло було би просте і легке. Але я чув, що коли такі голоси несуть ся між небом а землею, то заповідає то зовсїм иньший спосіб веденя війни.

— Коли не маємо нїякої иньшої причини до страху, друже, як лиш якісь надприродні з'явища, то маємо лиш дуже мало причини лякати ся — сказала відважна дївчина. — А чи Ви певні того, що наші вороги не придумали щось нового, бистроумного, що могло би їм улекшити їх побіду?

— Дївче! — сказав полїшук торжественним голосом — я через трийцять лїт дослухував ся всїляких голосів в лїсї, як то мусить чоловік, котрого житє або смерть зависить нераз від остроти его слуху. Не завиє так нїяка пантера, не засвище мухоловка, анї нїяка іска видумка Мінґів, щоби мене могла затуманити! Як чув, як стогне лїс, мов той зажурений чоловік; слухав нераз і не два, як жалїбно заводить вітер в галузю, та чув аж надто часто, як гудять громи і бють: але нїколи не брав мене якийсь сумнїв, коли я чув всї ті голоси природи. Але того крику, що ми саме тепер чули, не можу нї я відгадати, нї Моґікани.

— Дна а річ — відозвав ся на то Гевард — і заслугує на увагу, все одно, чи то знак війни, чи мира. Піду з Вами, друже!

Місяць був зійшов, а его сьвітло дрожало місцями на водї повисше їх становища, але скалу, на котрій они стояли, вкривала ще глубока темнота. Всюди було тихо і спокійно і чути лиш було, як шумів водопад та часом повівав легенький вітерець.

Надармо водили очима наші приятелї розглядаючись по противнім березї, щоби добачити якийсь знак житя, котре могло би було пояснити ті страшні крики.

— Я не можу тут нїчого добачити — відозвав ся наконець Гевард — як лиш спокій і темряву милого вечера. Як то ми радуємо ся такою сценою, як дуже подивляємо ту романтичну самоту! — додав він обернувшись до Кори, бо обі сестри пішли були за мужчинами.

— Чуєш! — шептала тепер Алїсия.

— Знов роздав ся той сам голос, як би нїс ся десь від берега ріки.

— Чи-ж може хто пояснити такий крик? — сказав Соколине Око. — Що до мене, то я не гадаю, що то голос з сего сьвіта.

— То я Вас можу лїпше научити! — сказав на то Гевард. Я знаю той голос дуже добре, бо я чув его аж надто часто на побоєвищи і серед обставин, які нераз лучають ся в житю воякім. То голос розпуки коня з найбільшого болю або зі страху. Мій кінь войсковий або став ся жертвою хижих зьвірят, або видить якусь небезпечність та не може еї уйти. В оній печері я не міг знати, що то, але тут на отвертім місци я зараз розпізнав его.

Полїшук і его товариші слухали сего поучення з цїкавостию людий, що набирають в себе нових гадок, а рівночасно позбувають ся старих, з котрими їм зле було. Індияни відозвали ся на то по свому „Ов!" а Соколине Око промовив по хвили:

— Не можу перечити Вашим словам, бо мало знаю ся на конях, хоч я родив ся в тих сторонах, де їх подостатком. Мабуть на скалах понад зьвірятами стоять вовки і тому они кличуть о поміч, як можуть. Ункасе, сїдай на свій кану, та кинь головню між стадо, бо чого не вдїють вовки, то вдїє страх і завтра досьвіта будемо без коний, котрих нам так конче потреба.

Молодий Моґікан хотїв як-раз сїдати в човен, коли на березї знову щось завило і зараз щезло в лїсї, мов би зьвірі чогось нагло перепудили ся і покинули свою добичу. Ункас летом блискавки вернув назад і всї три приятелї стали знову пильно параджувати ся з собою.

— Нам то як тим подорожним, що не знають, в котру сторону сьвіта ідуть, бо сонця цїлими днями не видко — сказав Соколине Око, відвертаючись від своїх товаришів. — Тепер відшукали ми знову дорогу і вже нема на нїй терня. Сїдайте собі онтам під бук і чекаймо, що нам Бог присудив. Розмавляйте лиш шептаючи, хоч було би ще лїпше, а таки найрозумнїйше, щоби лиш кождий сам з собою розмавляв і мовчав.

Моґікани оставились тепер на місци, в котрого було добре видко оба береги, підчас коли їх самих нїхто звідтам не міг видїти.

Гевард приніс з печери вязку сасафрасу і поклав еї в розколину, що розділяла обі печери для сестер, де їх скали могли хоронити від каміня, коли-б ними хтось кидав. Молодий мужчина сганув собі так близько них, що міг з ними говорити не потребуючи аж голосно від-

хвили опинила ся у воді, та стала витягати діти на лід. Трое вже виратувала, але наймолодше дістало ся поміж кригу. Вже майже цілком обезсилена поспішила на поміч і тій дитині та держачи ся криги доплила до неї і вже вхопила єї за одежину, коли в тій хвили опустили єї сили і она разом з дитиною почала потапати. На щастє примамені страшним криком і плачем дітий сусіди прибігли ще в час і виратували з води матїр з дитиною.

— **Убийство перед судом.** Перед туриньским судом вів ся розводовий процес полковника Ракії і его жінки. Обжаловувала жінка. Коли полковник побачив свою жінку на сали, стрілив до неї два рази з револьвера і положив єї трупом на місци. Убийника по сильнім опорі увязнено.

— **Білє з паперу.** Япаньска піхота носить паперове білє. Папір не є твердий і сильнїйший як наш, бо можна в нім навіть робити дїрки на ґудзики і они не друть ся. Поодинокі кусні паперу або злїплюють, або шиють на машинї. Береги обшиті лняним шнурком, а убране має порцеляпові ґузики. Цїлий убір відзначає ся чистостию і і дешевостию і жовняри носять его радо, тілько не довго, бо не можна прати.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і виховане.

Добрі ради.

Коли господар заводить щось нового у себе, нехай добре розважить, що промавляє за тим, а що против того.

— Чи воли чи конї? За кіньми ось що промавляє: Они скорійші і загально витревалїйші як воли, отже в тім самім часї роблять більше роботи. Кіньми можна навіть скорійшим ходом робити, длятого н. пр. лїпше на тяжкім ґрунтї волочити кіньми як волами. Конї суть інтеліґентнїйші, вивчують ся скорше і длятого до деяких робіт як н. пр. до сіяня машинами суть спосібнїйші, як воли. Конї зносять лїпше крайні зміни погоди, велику спеку і велику студінь, они лїпші до довшої їзди навіть злими дорогами. Кіньми, коли нема дома що робити, можна зарабляти наймаючись на доставу, фірманку і т. п. За то воли мають правильнїйший і спокійнїйший хід, тягнуть так само добре великі тягари, як і конї середної ваги. До ораня надають ся лїпше, бо робота їх есть рівномірнїйша. До воженя н. пр. гною, паші і т. п., скоро дорога не далека, роблять воли майже то само, що конї. На вогких ґрунтах воли також не застрягають так дуже як конї. Дальше, воли не западають так часто на хороби як конї, дають більше і ужиточнїйшого гною і паша для них менше коштує. Воли і упряж для них дешевші, та не потребують такого догляду як конї. Наконець — а то дуже важна річ — воли можна довший час держати в стайни, коли нема роботи і навіть значно зменшити їм паші, а конї від довшого стояня слабнуть і занепадають, а годувати треба їх так само як і в роботї. Коли удержане вола коштує річно припустім 100 зр., то удержане коня, що давав би таку саму роботу, коштувало би 165 зр. Удержане пари волів коштує отже дешевше, як пари коний; але не само удержане рішає, що лїпше держати, чи конї, чи воли: треба ще зважати, кілько днів робочих припадає в роцї на воли а кілько на конї, і кілько роботи на день роблять одні і другі. — От що все мусить розважити господар, заким він зважить ся, чи єму купувати для свого господарства конї, чи воли.

— Продаж соли для худоби. Після нового закона сіль для худоби продає ся в бани сольній в Лядску (стация Добромиль), в Бохнї і Виличцї по 5 зр. за 100 кільо в маґазинї. Купучий має сам доставати мішків і заплатити всї кошти опакованя та достави від ваги. Хто купує 500 метр. сотнарів разом, дістає кредит на 3 місяцї. Видану сіль з маґазину може кождий або уживати для своеї власної худоби, або продавати дальше. Продавати до Угорщини, Босни і Герцоґовини не вільно. Хто хоче продавати сіль для худоби, мусить повідомити о тім власть скарбову першої інстанциї (дирекцию повітову) на 14 днів на перед, і означити льокаль, в котрім буде продавати, та вести точний дневник, а при зміні льокалю зараз повідомити о тім власть скарбову. Хто би того не зробив, або не вів дневника, заплатить кару від 2 до 200 зр., а за недбале ведене дневника кару від 2 до 50. зр.

— Зелізні і сталеві знаряди господарскі можна забезпечити від того, щоби їх н. пр. в зимі ржа не їла, тим способом, що помастить ся їх смаровилом, зробленим з пів кільо сала, 15 ґрамів камфори і дрібки ґрафіту. Тим смаровилом намащує ся зелїзо і сталь, лишає так на 24 годин, а відтак витирає ся на сухо мягким платком.

— Рани на деревах овочевих, котрі поробили ся від того, що дерево пукло від морозу, що кинув ся рак або від відломаня, відорваня кори і т. п. гоїть ся в той спосіб, що рану врізує ся аж до здорового місця, в відтак замащує ся мішаниною глини з короаячим лайном і обвязує ся шматкою.

— Що робити, щоби межи гусячими покладками не було запортків? Не одна ґаздиня, коли підсадить гуску, дивує ся відтак, що знаходить ся дуже богато запортків (зіпсованих, незаплоднених яєць). Причиною того есть по найбільшій части злий добір гусий на розплодок. Гусакови не треба давати більше як чотири або пять гусок. На розплодок треба брати гуску і гусака лиш від другого до четвертого року житя, бо в тім часї они найплїднїйші. Треба також на то зважати, щоби гуси парували ся на водї а не на земли, бо тогди пароване есть найплїднїйше. В зимі треба длятого прорубувати лїд на водї і виганяти на ню гуси.

— Коли хто скалїчить ся ножем, розітне собі палець, то найважнїйша річ в тім, щоби опісля рану держати чисто; она борзо загоїть ся. Не велику рану від острого ножа найлїпше зараз в першій хвили добре стиснути пальцями до купи, подержати так хвильку а відтак досить міцно обвязати. Розрізане тїло за сьвіжа стулене до купи борзо зрастає ся. Не так легко гоять ся рани від тупого ножа або рани роздерті, а коли до них дістане ся ще нечистота, то они гниють. Буває нераз навіть і так, що від маленької рани чоловік гине, то тогди, коли до неї дістане ся нечистота, она зачне гнити і заразить кров. Длятого сьвіжу рану найлїпше обмити карболевою водою (2 процентовою, на 98 частий води 2 части карболевої кислоти; можна за пару крейцарів дістати в аптицї, і она повинна бути у кождого дома) а відтак обвязати чистеньким платком.

— Волосінь кіньска есть важним артикулом торговельним і хто має конї, повинен єї прятати і дивити ся на то, щоби она не марнувала ся. Хтось в громадї міг би навіть скуповувати єї від других господарів, а відтак перепродувати дальше. Волосіни уживають головно до робленя подушок і матераців, вибиваня крісел і т. п. Літом треба коневи хвоста, бо він відганяє ся ним від мух але на зиму можна єму притяти его, а навіть потреба, бо кінь, коли більше стоїть в стайни, коротким хвостом менше занечищує себе. Але сира волосінь просто з хвоста не есть добра на продаж; єї треба ще очистити, а то робить ся так: Волосінь кладе ся в коритце або цебрик, наливає ся кипятком і вкриває ся плахтою та лишає ся так на кілька годин. Відтак зливає ся ту воду, а наливає ся кипяток з милом і знов вкриває ся. Коли вода трохи пристигне, мие зя волосінь, зливає ся брудну воду, а наливає ся знов чистого кипятку і зараз полоче ся, мішаючи єї лїсочкою, та лишає ся на годину в тій водї. Наконець зливає ся єї і ще раз переполікує ся в кипятку, а відтак розтелює ся і сушить ся або на сонци або коло печи. В студеній водї не можна анї мити, анї полокати. Перед митєм треба ще єї посортувати після барви волоса. Чорна волосінь платить ся найлїпше.

Телеґрами.

Віденъ 23 січня. Після Fremdenblatt-у нові вибори до Ради державної розпічнуть ся дня 9 марта. — Після тутешних ґазет заявив бар. Хлюмецкий в письмі до бурмістра в Бернї, що вибору на посла до Ради державної не прийме.

Льондон 23 січня. З причини джуми заборонило правительство кораблям їдучим з Індиї приставати на Мальтї.

Рим 23 січня. Наспіла тут вість, що магдисти концентрують ся в Кордофанї і коло Берберу; провід має обняти Осман Діґпо.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

зивати ся, а Давид, ідучи за приміром Могіканів притулив ся так до скали, щоби его довгі ноги та руки як найменше було видко.

Так минуло кілька годин спокійно. Місяць підійшов вже був в гору і розлив своє чаруюче сьвітло на миленький образ сестер, що заснули взявши ся за руки. Гевард вкрив ту любеньку пару своїм шалем, а сам склопив голову на скалу. Давид також анї не писнув, щоби не вразити свого чуйного уха, так що лиш Соколине Око та Могікани не спали і на все мали бачне око.

Як то камінє лежали не рушаючись і споглядали заєдно бистрим оком на недалекі береги та на вузку ріку. Анї не писнули так, що нїхто навіть не був би дослухав ся, чи они віддихають.

Аж коли місяць зайшов, а на всходї засоріло, порушив ся Соколине Око і поліз скалою та розбудив задрімавшого Геварда.

— Пора нам в дорогу — шепнув він до него. — Розбудїть онті ніжненькі душечки і лагодьте ся іти до човна, скоро его притягну до місця, де добре всідати.

— А Вам спокійно ночувало ся? — спитав Гевард. — Мене на жаль сон зморив і я не чув нїчого.

— Все есть і було тихо. Та й Ви будьте тихо — спішіть ся.

Гевард стягнув шаль із спячих дївчат. Кора витягнула руку, як би боронила ся, а Алїсия відозвала ся з тиха лагідним голосом: Нї, любі тату, ми не самі, прецї Денкен з нами!

— Так, гожа невинносте, — шепнув розрадований молодець — Денкен тут, і доки він жиє, а Вам ще грозить небезпечність, доти він Вас не покине! — Коро! — Алїсиє! Вставайте! Пора в дорогу!

У відповіди на то молодша сестра крикнула із всеї сили, а старша схопила ся з великого перестраху. При послїдних словах Геварда підняло ся таке вите, такий крик, що в молодім чоловіці аж кров застигла. Через добру хвилю здавало ся, мов би збігли ся всї чорти з пекла і завели пекольний танець.

Крик виходив не з якоїсь одної сторони, а з кождого кутика, з кождого місця водоспаду і ріки, зі скал і з воздуха.

Давид на той оглушаючий крик випростував ся як довгий, перепуджений заткав собі уши і відозвав ся:

— Що то за фальшиві тони?! Чи пекло отворило ся, що зробив ся такий крик!

Коли він так необачно відслонив ся, блиснуло нараз і гукнуло з кільканайцять рушниць з берега, а в слїд за тим бідний сьпівак повалив ся на скалу, на котрій так довго спав.

Крик ворогів повторили сьміло оба Могікани, але тамті побачивши, що Гомет повалив ся, підняли крик радости. Понеслось досить вистрілів з обох сторін, але і тут і там мав кождий на стілько розуму, що анї на волос не відслонив свого тїла. Гевард повен страху дослухував ся якогось удару весла, бо видів, що есть ще лиш один спосіб ратувати ся човном і втїкати. Вода в рицї гнала бистро попри них, але єї темні филї не несли човна. Вже гадав, що полїшук немилосердно їх покинув, коли нараз блисло, роздав ся крик з болю, а за ним вите із злости та показало єму, що рушниця Соколиного Ока знайшла собі жертву. По тій малій стратї напастники зараз відступили ся і все стало тихо та спокійно як перед тим.

(Дальше буде).

І Н С Е Р А Т И.

Інсерати

„оповіщеня приватні“), як для „Народної Часописи“ так також для „Ґазети Львівскої“ принимає лиш „Бюро дневників“ ЛЮДВИКА ПЛЬОНА, при улиці Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.